

حق تصنیف و تألیف و اختراع

لیافت و قابلیت موضوع اساس و منشاء تولید حق مذکور می باشد .

بهر تقدیر در کشور فرانسه حق تصنیف و تألیف و اختراع حق مستقیم مربوط بشخصیت مصنف و مؤلف و مخترع شناخته شده و از قانون مصوب بیستم ماه ۱۹۲۰ این معنی استنباط مینماید زیرا که قانون مذکور از نقطه نظر حفظ احترام و شخصیت همچنین بقای نام و حسن شهرت مصنف و مؤلف بوده که تقلید آثار او را منع کرده است .

۴- آیا حق تصنیف و تألیف و اختراع دارای

هر دو جنبه (مادی و معنوی) است

برای اثبات این مطلب علمای حقوق دان بیانات مختلفه کرده در عین حال که حق مذکور را از لحاظ مادی مثل حقوق عینی و طبیعی تصور کرده اند بجهت معنوی آن هم پی برده و این حق را مربوط بشخصیت مصنف یا مؤلف و مخترع می دانند .

چون تشاجرات کلامی که در این زمینه ایجاد شده طوری است که اساس حقیقی مطلب را از دست داده ضمناً هم تحقیق قضیه بقدری صعب و دشوار است که شاید ادامه بحث در اطراف آن چندان هم ضروری نیست ما را از تشریح مطالب دیگری که به مراتب مفیدتر است باز دارد بهمین مختصر اکتفاء و در این مورد بیش از اینکه صرفاً هر دو جنبه مادی و معنوی را برای حق تصنیف و تألیف و اختراع قائل شویم اظهاری نمیشود .

بعقیده ما تقسیم بندی حق تصنیف و تألیف و اختراع از نقطه نظر مادی و معنوی و وجه صحیحی نداشته چون عده طرفداران هر دو جنبه (مادی و معنوی) این حق در اقلیت واقع و دلائلی هم که برای تأیید بیان خود اقامه نموده اند بجهت منطقی کاملاً مقرون نیست از این کیفیت صرف نظر کرده حق مذکور را حق شخصی که بشخصیت و اعتبار صاحب مستقیماً

بین حقوق دانهائی که حق تصنیف و تألیف و اختراع یا حق شخصی و افتخاری میدانند مسیو پالماد عقیده دارد که حق مزبور برای تأمین آزادی کار و شخص مصنف و مؤلف یا مخترع است زیرا که حق سابق الذکر برای مصنوع بکنفر منعمک با آثار بکنفر مصنف و مؤلف ایجاد نشده بلکه تولید آن برای این است که شخص مصنف و مؤلف یا صنعتگر و مخترع را در مقابل نتیجه فکر یا عمل خود حفظ و حراست نماید . مسیو پالماد حق تصنیف و تألیف و اختراع را از عداد حقوق منقول و غیر منقول خارج کرده آنرا حق شخصی تلقی و اظهار می دارد این حق دارای جنبه مالی نیست با اینکه عقیده مذکوره برخلاف ماده (۵۱۶) از قانون مدنی فرانسه است که میگوید « مال منقول است یا غیر منقول » .

معهذا رویه و اصول قضائی که اخیراً اتخاذ گردیده این اشکال را رفع و حق تصنیف و تألیف و اختراع را بمنزله يك حق منقول شناخته زیرا که اصل کلی این است - « هر چیز که در طبقه بندیهای مختلفه غیر منقول واقع نشده منقول است » مسیو برارد که عقیده مند بشخصی و افتخاری بودن این حق است می گوید « چون مصنف و مؤلف مسئول اخلاقی تصنیف و تألیف خود می باشد بنابراین شخصیت او هم روی همین اصل تولید و تثبیت میشود . حقوق دان مذکور در رساله که از خود انتشار داده دو موضوع را مطرح بیان قرار داده است :

الف - چون مصنف و مؤلف مسئول عقیده و افکاری است که از خود بروز داده و آنرا به هیئت اجتماعیه تسلیم نموده پس حق دارد که احترام آنرا هم تقاضا نماید نتیجه آنکه در اثر ایجاد این مسئولیت اخلاقی برای مصنف و مؤلف طبعاً زمان - طبقه - کیفیت انتشار و نحوه استعمال را هم باید خود او تعیین نماید .

ب - حق تصنیف و تألیف و اختراع موجب قوی برای حمایت کامل از استعداد فطری انسانی فرض شده

مربوط است شناخته برعکس سایر حقوق که بجهت مادی و معنوی نواماً مورد بحث قرار میگیرند. حق تصنیف و آلیف و اختراع را فقط و فقط از لحاظ حقوقی که بمنزله عوامل تولیدیه آن منتلقی است موضوع کلام قرار میدهیم - حقوق مذکوره بشرح زیر است :

۱ - حق طبع و نشر و توزیع .

۲ - حق تغییر و تبدیل و حذف و اضافه

۳ - حق مراقبت و کنترل .

۴ - حق تملیمی و الحاقی .

۱ - حق طبع و نشر و توزیع

اعم از اینکه مصنف و مؤلف یا مخترع نظر مادی یا معنوی بتمنهائی داشته و یا هر دو مقصود را دارا باشد محل تردید نیست که مصنف و مؤلف یا مخترع در پرتو ابتکار فکری و عمل موضوع یاشیئی را ایجاد کرده و تنها او صالح برای تعیین محل و مکان و کیفیت نشر و اشاعه نتیجه فکر و عمل خود میباشد زیرا که اصولاً مصنف و مؤلف برای انتشار آثار فکری خود سر و کار با چاپ کننده پیدا کرده از نقطه نظر اقتصادی و یا جهات اجتماعی بینهما شرایط و مقررات مخصوصی رد و بدل میشود .

بدیهی است در چنین مورد مصنف و مؤلف الزامی نداشته بلکه ببا بر میل خود شرایط را قبول کرده چه آنکه اگر قصد اختفای آثار خود را داشته موجبی برای الزام او به اشاعه فرض نمیشده و هرگاه اجازه چاپ و نشر آنرا داده هیچ قوه او را بقبول شرایط سنگین غیر قابل تحمل و طاقت - فرسائی مضطر و ناچار نکرده حتی بعد از طبع و انتشار هم حق تجدید چاپ با مصنف و مؤلف بوده تعداد نسخی که لازم است طبع و توزیع شده همچنین کیفیت مخصوص دیگر که باید در نظر گرفته شود مربوط بخود او است بنا بر این بادر نظر گرفتن این حق شخصیت مؤلف و مصنف کاملاً محفوظ مانده چنانچه در قوانین موضوعه صراحت کاملی برای حفظ و پشتیبانی از این حق نشود نسبت باعتبار و شخصیت مؤلف و مصنف لطمه بزرگی وارد شده است .

۲ - حق تغییر و تبدیل و حذف و اضافه

در پرتو این حق است که مصنف و مؤلف میتواند هر آنی که

بخواهد آثار و تراوشات خود را کم و زیاد کرده یا اینکه آنرا بکلی تغییر و تبدیل بدهد و شناخته شدن این حق هم فقط برای حفظ شخصیت مصنف و مؤلف است بعضی از علمای حقوق دان معتقدند که انعقاد قرارداد و ایجاد رابطه تعهدی بین مصنف و مؤلف با مؤسسات چاپ مطابق این حق را تا حدودی متزلزل نموده ولی بعقیده ما در این مورد باید احترام و شخصیت مؤلف و مصنف را محفوظ داشته جهت جمع بین شخصیت مصنف و مؤلف با منافع مدیران مطابع قائل بشویم زیرا که در عصر حاضر بین مصنف و مؤلف و مؤسسات چاپ و مطابع رابطه الزامی موجود بوده سر و کار فهری پیدا می شود که بالطبع حقوق اولیه مصنف و مؤلف روی اصل کنترت ها و قراردادهای متبادله طبعاً محدود خواهد شد . راه حلی که دادگاهها در چنین مورد برای حفظ منافع هر دو باید در نظر بگیرند این است که :

اگر منافع مادی مؤسسات چاپ قویاً در معرض خطر بوده و بلاخص این اصطکاک و تزاخم منافع مستند بشهوت و اراده خرج از رویه منطقی مصنف و مؤلف باشد دادگاهها او را طوری محدود خواهند نمود که منافع مادی مطابع تأمین بشود و بالعکس هرگاه تغییر و تبدیل یا حذف و اضافه روی اصول ادبی - منطقی - فلسفی یا سیاسی باشد دادگاهها عمل مصنف و مؤلف را تجویز کرده خسارات وارده بر مؤسسات چاپ را نیز از نقطه نظر مادی جبران خواهند نمود بعقیده ما این رویه بهترین وجوه برای حفظ حق معنوی و شخصی مصنف و مؤلف بوده در عین حال هم منافع مادی چاپخانه ها تأمین شده است .

۳ - حق مراقبت و کنترل

در قبال این حق است که مصنف یا مؤلف میتواند در اطراف عملیات شخصی که اجرای حق خود را با او واگذار کرده است مراقبت و بازرسی کامل کرده از تغییر و تبدیل یا حذف و اضافه جلوگیری نماید و در صورت عدم مراقبت ممکن است چاپ کننده در موضوعات سپرده شده با او برده اقدامات خود را نیز بر حفظ منافع مصنف و مؤلف حمل کند و بطور کلی از وظائف حتمیه مؤسسات چاپ است که عین موضوع را طبع کرده از تغییر دادن آن و ایند ظاهر آ هم برفع مصنف یا مؤلف باشد احترام کنند .